

MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM

Základní škola sgt. J.C. Kluttze a mateřská škola Kovářská

Školní rok 2024/2025

Obsah:

1. Úvod
2. Současný stav problematiky
3. Zdůvodnění potřebnosti programu
4. Personální zajištění prevence ve školním roce
5. Cíle programu
6. Realizace MPP
7. Metody a formy, jakými budou dílčí aktivity řešeny
8. Měření efektivity programu
9. Hodnocení MPP za školní rok 2023/2024
10. Závěr
11. Příloha – Metodický postup při výskytu sociálně patologických jevů

1. Úvod

Nárůst různých sociálně patologických jevů (zneužívání návykových látek, alkoholu, kouření, záškoláctví, šikanování a jiných) v populaci mládeže a dětí školního věku se stává celospolečenským problémem. Děti, které navštěvují ZŠ, patří k nejohroženější skupině. Proto je důležité zahájit primární prevenci právě v době základní školní docházky, poskytnout žákům co nejvíce informací nejen o drogové problematice (přiměřeně věku žáků), naslouchat jejich problémům, otevřeně s nimi hovořit i na neformální úrovni, posilovat jejich sebevědomí, rozvíjet sociální komunikaci a spolupráci. Naše škola připravuje a realizuje Minimální preventivní program, který vychází z metodických pokynů MŠMT č.j. 21291/2010-28

2. Současný stav problematiky

Analýza problematiky rizikového chování žáků ve škole je důležitá pro zjištění aktuálního stavu, stanovení příčin negativních jevů a vytýčení cílů prevence.

Ke zjištění současného stavu sociálně patologických jevů ve škole byly využity připomínky dětí, schránka důvěry, třídnické hodiny, hodiny předmětů výchovného charakteru – rodinná výchova a občanství a zdraví. Úroveň rizikového chování žáků na škole je zjišťována průběžně prací pedagogů a třídních učitelů. Je využívána i spolupráce s trenéry v oddílech TJ Jiskra Kovářská, kteří děti vedou při sportovních aktivitách.

V loňském školním roce jsme řešili následující patologické jevy:

- neomluvené absence některých žáků
- výchovné a kázeňské problémy žáků

Z analýzy pro nás vyplývají tři nejdůležitější úkoly:

- pokračovat ve všech aktivitách, které se nám osvědčily
- kvalitněji a účelněji využívat metod osobnostní a sociální výchovy
- prohloubit a zkvalitnit spolupráci s rodiči žáků

3. Zdůvodnění potřeby programu

Z vyhodnocení výsledků vyplývá, na které oblasti bychom se měli zaměřit. Cíle našeho MPP budou směřovat na zlepšení klimatu ve třídách, na zkvalitnění komunikace a spolupráce v rovinách: žák – žák, žák – učitel a opačně, učitel – učitel, učitel – rodič a opačně. Problémem, na který bychom se rádi v budoucnu zaměřili, je nezájem části žáků a jejich rodičů o vzdělávání. Ne všichni rodiče využívají možnosti navštívit školu a daného vyučujícího kdykoli po předchozí domluvě.

4. Personální zajištění prevence ve školním roce 2024/2025

Na realizaci preventivního programu školy se podílejí všichni zaměstnanci školy.

Pedagogové: ředitel školy
učitelé I. stupně
učitelé II. stupně

Dospělí: vychovatelky ŠD
nepedagogičtí zaměstnanci školy
rodiče žáků školy
veřejnost

Ředitel školy

- zodpovídá za realizaci preventivního programu
- jedná s rodiči

Školní metodička prevence Mgr. Pavlína Kubičková

- sestavuje MPP a další plány pro preventivní aktivity ve škole
- spolupracuje s vedením školy, výchovným poradcem, třídními učiteli, ostatními pracovníky školy, PPP, okresní metodičkou, psychology a dalšími organizacemi, institucemi a odborníky
- mapuje výskyt sociálně patologických jevů ve škole
- pomáhá řešit a eviduje sociálně patologické jevy ve škole
- zajišťuje preventivní aktivity a programy prevence pro žáky
- poskytuje materiály a informace všem učitelům k dané problematice

Výchovná poradkyně PhDr. Anita Stachová

- spolupracuje s třídními učiteli při prevenci a řešení problémů žáků I. - II. stupně
- eviduje neomluvené absence v rámci celé školy, její prevenci a nápravu
- provádí administraci a vede výchovné komise
- řeší výchovné a vzdělávací problémy žáků I. - II. stupně, jejich prevenci a nápravu
- spolupracuje s ISS, OSPOD, SVP, Společně k bezpečí s.r.o., SC Radka Kadaň, Světlo Kadaň, Tilia Kadaň

Třídní učitel žáka

- mapuje vztahy žáků v třídním kolektivu
- je manažerem třídního dění a preventivních aktivit
- při zjištění nevhodného chování toto okamžitě řeší a informuje metodičku prevence, výchovnou poradkyni, ředitele školy a zákonné zástupce žáka

Spolupráce s odborníky

- Pedagogicko-psychologická poradna v Kadani
- Policie ČR (Vejprty, Chomutov)
- OSPOD

5. Cíle programu

Především je nutné konstatovat, že minulý školní rok se podařilo vzhledem k plošným opatřením a dlouhodobému uzavření školy realizovat minimum plánovaných aktivit na poli prevence. Proto v tomto školním roce bude kladen důraz na zjištění rozsahu následků, které tato situace přinesla v oblasti socializace žáků. Jejich vzájemné spolupráce a jaký měla vliv na klima ve třídních kolektivech. Bude nutné se zaměřit zejména na nápravu případných škod, které v této oblasti nepochybně vznikly. Zajistit vhodné podmínky pro opětovnou socializaci žáků ve třídních kolektivech.

Prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže se v naší škole zaměří především na aktivity v oblastech prevence:

- a) agrese, šikana, kyberšikana a další rizikové formy komunikace prostřednictvím multimedíí, násilí, vandalismus, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie
- b) záškoláctví,
- c) závislostní chování, užívání všech návykových látek, netolismus, gambling
- d) rizikové sporty a rizikové chování v dopravě, prevence úrazů
- e) spektrum poruch příjmu potravy,
- f) negativní působení sekt,
- g) sexuální rizikové chování,

Dlouhodobé cíle:

a/ žáci

- prohlubovat právní vědomí /předpisy, zákony/
- posilovat komunikační dovednosti a zdravé sebevědomí
- řešit problémy nenásilnou formou
- zkvalitnit komunikaci mezi žáky navzájem, mezi žáky a vyučujícími
- výchova ke zdravému životnímu stylu, rozvoj a podpora soc. kompetencí

b/ pedagogové

- zapojit více učitelů do vzdělávání v oblasti prevence
- prohloubit spolupráci mezi pedagogy
- zlepšit spolupráci a komunikaci mezi školou a rodiči
- zkvalitnit spolupráci s týmem prevence
- další vzdělávání pedagogických pracovníků školy

c/ rodiče

- zlepšit komunikaci mezi rodiči a školou

Střednědobé cíle:

- využívat externích služeb
- zlepšit klima tříd a školy
- týmově spolupracovat s problémovými žáky
- zapojit rodiče do akcí tříd i školy
- informovat učitele o seminářích zaměřených na prevenci

Krátkodobé cíle:

- týmově řešit aktuální problémové situace
- vypracovat seznam organizací zabývajících se problematikou primární prevence rizikového chování
- vypracovat seznam organizací poskytující odbornou pomoc

- spočívají ve zmapování potřeb primární prevence a ve vlastní realizaci specifické i nespecifické primární prevence
- budování vztahů mezi jednotlivými žáky

6. Realizace MPP

- Všichni pracovníci školy se budou snažit, aby u žáků docházelo k postupnému zvyšování sociálních kompetencí, a budou podporovat rozvoj jejich komunikačních dovedností.
- Škola se bude snažit o vytvoření pozitivního sociálního klimatu, prostoru pro smysluplné využití volného času žáků, o jejich výchovu k zodpovědnosti za své zdraví a zdravý životní styl a snížení výskytu rizikových projevů v chování žáků nabídkou volnočasových aktivit, výukou nepovinných předmětů a zájmových útvarů.
- Žáci nižších ročníků budou besedovat s odborníky z poraden pro drogově závislé, psychologických poraden apod. V průběhu celého roku budou žákům nabízeny další aktivity dle aktuálních potřeb a nabídek institucí, se kterými spolupracujeme.
- Škola je dohodnuta na spolupráci s Policií ČR, jejíž pracovníci budou docházet do školy, monitorovat v ní situaci a pořádat besedy s žáky.
- Školní řád je rovněž vnímán jako nástroj prevence.
- Učitelé budou v jednotlivých předmětech své žáky vést k samostatnosti, toleranci a zodpovědnosti. Budou je učit spolupráci a vhodné komunikaci.
- Všichni žáci, pedagogičtí i nepedagogičtí pracovníci naší školy jsou seznámeni s pravidly první pomoci.
- Problematika různých rizikových projevů chování a reakce na ně bude průběžně zařazována především do hodin předmětů občanství a zdraví, přírodopis, prvouka, chemie, výtvarná výchova, tělesná výchova a příbuzných předmětů.
- Škola bude využívat programů pro boj s šikanou a dalšími rizikovými jevy.

Aktivity v rámci vyučování – 1. Stupeň

Primární prevenci na prvním stupni má na starosti třídní učitel. S jednotlivými tématy se děti setkávají především v prvouce, přírodovědě a vlastivědě. Při výuce lze využít různých metod, např. výklad, předávání informací, samostatnou práci, skupinovou práci, projektové vyučování nebo využít materiály školy z oblasti primární prevence.

1. třída:

- osobní bezpečí
- zásady mezilidské komunikace
- vztahy v dětském kolektivu
- každý člověk je jiný
- základní hygienické návyky
- využití volného času
- rodina jako bezpečné místo

2. třída:

- lidské tělo
- zdraví a jeho ochrana
- režim dne
- vztahy mezi lidmi
- chování v krizových situacích

3. třída:

- pojmy z oblasti prevence, sexuální výchovy a drogové závislosti
- zdraví a jeho ochrana
- lidé kolem nás
- využívání volného času

4. třída:

- lidské tělo (muž a žena)
- správná životospráva
- využívání volného času
- vztahy v dětském kolektivu

5. třída:

- domov, rodina, důvěra, vztahy
- léčivé a návykové látky
- vztahy v dětském kolektivu
- komunikace
- drogy a jejich vliv na organismus
- sexuální chování, zneužívání
- nebezpečí při komunikaci s cizími lidmi
- krizová centra

Cíl: Žáci by měli umět po pěti letech:

- definovat rodinu jako zázemí a útočiště
- zvládat rozdíly v komunikaci se spolužáky a s dospělými
- mít základní sociální dovednosti
- umět se chránit před cizími lidmi
- mít základní zdravotní návyky
- umět správně využít svůj volný čas
- znát informace o alkoholu, tabáku a dalších návykových látkách
- znát rizika užívání návykových látek
- umět odmítat
- znát bezpečnost a rizika silničního provozu a poskytnutí první pomoci

Aktivity v rámci vyučování – 2. stupeň

Práce na druhém stupni je velmi náročná na koordinaci, tak aby byla probrána všechna témata, ale nedocházelo k jejich překrývání a přesycení žáků informacemi. I zde hraje dominantní roli třídní učitel, který s žáky vede osobní rozhovory, vnímá jejich připomínky a stížnosti, přičemž je neprodleně řeší a vyvozuje případné důsledky. S tématy z oblasti prevence se pracuje v předmětech občanství a zdraví, přírodopis, chemie, dějepis, český jazyk a literatura. K práci s tématy lze využít metod výkladu, samostatné práce, práce s

médii, projektové vyučování, skupinová práce, hraní rolí, práce s materiálem, besedy, přednášky.

6. třída:

- vhodná náplň volného času
- zdravý životní styl, ochrana zdraví
- rodina a její funkce pro zdravý rozvoj jedince
- osobní bezpečí, osobní teritorium
- komunikace (způsoby odmítání)

7. třída:

- mezilidské vztahy
- komunikace mezi lidmi
- etické a právní vědomí
- lidská práva
- všestranný rozvoj osobnosti žáka
- podle potřeby zařazovat práci v boji proti šikaně, agresivitě, upevňovat harmonické vztahy ve třídě. Obeznámit s kontaktními místy pro krizové stavy

8. třída:

- charakteristika návykových látek
- důsledky užívání návykových látek
- sebepoznání
- konflikt, řešení problémů, chování v krizových situacích (těhotenství, rodinné problémy)
- rasismus, xenofobie
- agresivita, šikana, různé formy násilí
- sexuální výchova: odlišnosti, deviace, promiskuita
- pohlavně přenosné choroby
- v hodinách podle potřeby zařazovat práci v boji proti šikaně, agresivitě, upevňovat harmonické vztahy ve třídě. Obeznámit s kontaktními místy pro krizové stavy
- besedy na téma drogová problematika, sexuální život

9. třída:

- komunikace
- solidarita
- člověk jako osobnost
- sebepoznání, sebekritika
- smysl života
- tolerance x intolerance
- drogy a jejich negativní dopad
- kontaktní místa, krizová centra
- sociální výchova, vztah k jiným kulturám, národnostem
- volba povolání

Cíl - Žáci by po ukončení ZŠ měli znát a umět:

- pojmenovat základní návykové látky
- znát jejich účinky na jejich organizmus
- orientovat se v problematice závislosti

- vědět kde jsou kontaktní místa pro danou problematiku
- zdravě posilovat své sebevědomí
- správně se rozhodovat, odmítat
- zaujímat zdravé životní postoje
- orientovat se v problematice sexuální výchovy
- bránit se různým formám násilí, vědět kde hledat pomoc

Důležitým výchovným prvkem jsou tradice naší školy, v nichž chceme vychovávat a vzdělávat žáky.

Tradice naší školy:

- slavnostní zápis dětí do prvních tříd
- slavnostní uvítání prvňáčků
- slavnostní rozloučení s devítkou
- mikulášská besídka pro žáky školy
- vánoční besídka
- sportovní aktivity ke Dni dětí
- školní výlety
- zájezdy žáků do divadla
- bleší trh
- výlety pro třídu žáků
- projektové dny
- výtvarné soutěže

7. Metody a formy, jakými budou dílčí aktivity řešeny

Konkrétní aktivity podporující primární prevenci

- výchova k odpovědnosti za zdraví své i ostatních – vytváření eticky hodnotných postojů a způsobů chování
- akce zaměřené na zvyšování právního povědomí (využití nabídek různých druhů spolupráce s Policií ČR, případně městskou policií)
- zaměření pozornosti na projekty prevence drogových závislostí, konzumace alkoholu, vandalismu, rasismu, násilí, komerčního sexuálního zneužívání apod.
- na základně průzkumu zaměřeného na zneužívání návykových látek věnovat i nadále zvýšenou pozornost prevenci kouření. Pokračovat v osvětě v rámci hodin OV, VŽ, VZ a třídnických hodinách atd.
- dovednost volby správné životosprávy - poruchy příjmu potravy – mentální anorexie a bulimie (blok v rámci hodin VŽ, videoprojekce)
- přednášky, besedy a pořady věnované sexuální výchově a prevenci AIDS (absolvování vybraných pořadů dle nabídky na základě zkušeností s jejich úrovní z minulých let.)
- zvyšování příznivého klimatu ve třídních kolektivech formou organizování výletů, exkurzí, ŠVP, lyžařského výcvikového kurzu a letních kurzů plavání
- organizování akcí směřujících k oživení klimatu ve škole a zábavnou formou zpříjemnění školního prostředí (tematické dny, sportovní akce, kulturní akce)
- široká nabídka volnočasových aktivit
- účast v literárních, výtvarných, sportovních a jiných soutěžích

- ekologická výchova (zapojení do vyhlášených ekologických soutěží, viz sběr plastových lahví a umělohmotných vršků použitých baterií, nepotřebných spotřebičů)

Aktivity zaměřené na rodiče a veřejnost

- seznámení rodičů s MPP v rámci třídních schůzek a webových stránek školy
- nabídka konzultačních hodin třídních učitelů, výchovného poradce, školního metodika prevence
- nabídka propagačních materiálů o drogách
- seznámení rodičů s postupem školy v případě problémů žáků s drogami
- na schůzkách hovořit o nebezpečí drog zejména u starších žáků.

Ke zjištění aktuálního stavu sociálně negativních jevů ve škole jsou využívány dotazníkové, práce třídních učitelů, připomínky dětí, schránka důvěry, třídnické hodiny, hodiny předmětů výchovného charakteru. Zjišťování je průběžné, v případě potřeby je přizvána pracovnice PPP nebo pracovník K – centra.

Volnočasové aktivity ve škole, nabízené školou:

Škola realizuje jednorázové či pravidelné volnočasové aktivity zaměřené na smysluplné využívání volného času, včetně cílené prevence.

- přístup na hřiště s možností sportovního vyžití
- sportovní kroužky
- umělecké kroužky
- naukové kroužky
- školní výlety (pobyty v přírodě...)
- školní kurzy (lyžařský, turistický)
- zájezdy učitelů s dětmi do divadla (Most...)
- žáci se podílejí na akcích školy (besídky, soutěže...)
- žáci připravují vystoupení pro různé příležitosti (oslavy v obci, škole...)

8. Měření efektivity programu

Cíle programu budou sledovány. Výsledky budou zaznamenávány a vyhodnocovány.

K měření efektivity programu bude použito:

- anket během školního roku
- schůzek poradenských pracovníků
- sociometrických šetření (v případě potřeby)
- písemných hodnocení akcí žáky (okamžitá zpětná vazba)
- jednání na pedagogických radách (zápisy z těchto schůzí)
- záznamů učitele (učitelé si do nich zapisují jednání s žáky i rodiči)

9. Hodnocení MPP za školní rok 2023/2024

Minimální preventivní program vychází z Metodického pokynu k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních. Všechny doporučené výchozí dokumenty a materiály k tvorbě MPP byly do tohoto programu zapracovány. Minimální preventivní program pro školní rok 2024/2025 byl zaměřen zejména na výchovu žáků ke zdravému životnímu stylu a směřoval zejména k rozvoji pozitivního sociálního chování a zvládání zátěžových situací. Kladli jsme důraz především na pozitivní ovlivňování klimatu školy s minimem kázeňských problémů ve škole i mimo ni, na vzájemnou komunikaci a spolupráci žáků, pedagogických pracovníků a rodičů.

Hodnocení obecných (dlouhodobých) cílů:

- Beseda preventivní patologické jevy chování

Hodnocení konkrétních cílů:

1. Prevence agrese, šikany, kyberšikany, násilí, vandalismu a rasismu

- Žákům byl zajištěn dohled o přestávkách i volných hodinách
- jakékoliv projevy výše jmenovaných jevů byly okamžitě řešeny se zákonnými zástupci dětí

2. Prevence záškoláctví

- na počátku školního roku byli rodiče na úvodních schůzkách informováni o správném postupu omlouvání absence svých dětí a upozorněni na možné sankce
- rodičům byla nabídnuta pomoc ze strany třídního učitele, výchovného poradce, psychologa či metodika prevence při řešení výchovných problémů
- Žáci byli vedeni zejména v hodinách výchov k rozvíjení pozitivního a zdravého klimatu ve třídě
- škola spolupracovala s dalšími subjekty v případě podezření na záškoláctví (zdravotníci)

3. Prevence závislostí (kouření, alkoholismus, virtuální drogy, sekty, návykové látky, gambling)

- v hodinách rodinné výchovy, občanství a zdraví, chemie a přírodopisu byli žáci seznamováni s nebezpečím těchto závislostí a upozorňováni na zdravotní rizika a právní důsledky spojené s užíváním návykových látek
- žáci byli vedeni k pravidelným sportovním aktivitám a zájmovým činnostem

4. Prevence rizikových sportů a chování v dopravě

- žáci byli upozorněni na zdravotní rizika a právní důsledky při nedodržování bezpečnostních pravidel
- na prvním stupni je dopravní výchova začleněna do výuky

5. Prevence poruch příjmu potravy

- žáci byli upozorněni na zdravotní rizika spojená s poruchami příjmu potravy

- zejména v hodinách občanské výchovy
- žákům byl vysvětlen negativní vliv médií a reklamy
- škola byla zapojena do projektu „Ovoce do škol“
- žáci byli podporováni ve zdravém životním stylu a zodpovědnému vztahu ke svému tělu

6. Prevence rizikového sexuálního chování

- žáci byli upozorněni na zdravotní rizika spojená s předčasným a rizikovým sexuálním životem v hodinách občanské výchovy na druhém stupni

7. Prevence domácího násilí, týrání a zneužívání

- žáci byli poučeni o možnostech řešení domácího násilí s dalšími subjekty (linky důvěry, OSPOD...)
- žákům byla nabídnuta pomoc metodika prevence

8. Prevence kriminality (krádeže, vandalismus)

- v hodinách občanské výchovy byli žáci poučeni o právních důsledcích vyplývajících z nedodržování zákonů či pravidel
- škola takovéto problémy v roce 2024/2025 neřešila

9. Podpora zdravého životního stylu

- v hodinách občanské výchovy byli žáci vedeni k pravidelné péči o své tělo a k osobní hygieně
- v průběhu celého roku byli žáci vedeni k ekologickému třídění odpadu do určených kontejnerů a elektroodpadu

10. Závěr

V tomto školním roce se nevyskytly žádné závažnější problémy týkající se sociálně patologických jevů. Většina žáků naší školy se nechová rizikově. Minimální preventivní program školy je součástí výchovy a vzdělávání žáků po celou dobu povinné školní docházky. Účastní se ho pedagogický sbor, žáci, rodiče a odborníci. MPP bude průběžně kontrolován a vyhodnocován metodikem prevence a podle výsledků může být upravován. S výsledky budou seznámeni ostatní učitelé na pedagogických radách.

Úkoly pro příští školní rok

Pro příští školní rok máme vytyčeny tři nejdůležitější úkoly:

- prohloubit a zkvalitnit spolupráci s rodiči, a to hlavně na druhém stupni
- dále zkvalitňovat naplnění cílů a účelněji využívat metod předmětů osobnostní a sociální výchova a dramatická výchova
- pokračovat v rozvíjení toho, co se v uplynulých letech osvědčilo
- Zmonitorovat rozsah důsledků všech plošných opatření na žáky v této oblasti a ze všech sil se snažit o jejich nápravu především v oblasti posílení socializace žáků v kolektivech